

સીતાહરણ નાટકનાં ગાયનો.

રચનાર

હામોદર રતનસી સોમાણી.

ગીતી.

ભવજલથી તરનારી, અવલ કથનમાંય છે મોહકારી;
આનંદિત નેલોને, લાજા શ્રીરામની નીરવિકારી.

(અર્થ પ્રકારનો હક રચનારે સ્વાધીનમાં રાખ્યો છે.)

મુબઈ:

આરિયન્ટલ બાપ્તિસ્ટનામાં બાપું.

સંવત ૧૯૩૮. સને ૧૯૮૨.

કિંમત ૧ આનેક

સીતાહરણના ગાયનો.

કઢાવંતનીઓ ગાય છે. (ઈશ્વર સ્તુતિ.)

૫૬.

આનંદ કુંદ, તું ઇશ આભીનંદન,
પ્રથમ પરમ પ્રિતે તુજ પદ વંદન—આનંદ.
તુજ ગુણ ગણ કેમ વરણી શકાએ,
કવી મતી ગતી અતીથે હારી જાએ—આનંદ.
લીલા તારી વીધયી ન્યારી,
કોણ કળે તુજ શક્તિ છે બારી—આનંદ.
અંતરજામી અવીચળ ધામી,
તુજ રચનામાં નહી કુંઘ જામી—આનંદ.

દશરથની સભામાં કઢાવંતનીએ ગાયેલું ગાયન.

૫૬.

હે કર કર્મ ધણું સરવેયી, તુંજને સરજ્યું કરવાનું,
એવા ઉત્તમ કર્મ આચરે તેથી થશે ભવ તરવાનું.—ટેક.
સર્વ અંગ સાચવવા તારે ઉદ્યમે ઉદર ભરવાનું,
એવાથી મૂળનાર રીઝવે ફરી ન પડે ભવ ફરવાનું.—હે કર.

પ્રિતીવડે પરમારથ કરજે અંતે ઐજ ઉગરવાનું,
 પાણી તરશ્યાજનને પાને દેજે ચરવાણ ચરવાનું;
 દીન દેખીને દાન આપજે ખરું પુણ્ય નહીં ખરવાનું,
 કહે છોટમ બહુ પુણ્ય કરે તો હામ મળે શુભ કરવાનું.—હે કર.
 (છોટમકૃત કિર્તનમાળા.)

जनकपुरीमां जनारा ब्राह्मणो गाता भावे छे.

લાવાળી.

બધા—ચાલો ચાલો મહા હીંમતે આગળ નહીં તો જતશો ચળી,
 પેહલો—નહીં આતું હું આગળ ભાઈ રાક્ષસ જતશે ગળી;
 દોશી—મચ્છર બચા નહીં જતો આગળ પગમાં જતશે છળી,
 બધા—ભોગ લાગ્યા કે મંડપ આશિ મરવા આચા મળી.—

બુલ.

પેહલો—નથી જોયો સ્વયંવર મારે,
 ખીજો—હવે જઈશ તું એકલો ક્યાંરે,
 ત્રીજો—ફરી રાક્ષસ આવે છે હ્યારે,
 દોશી—હાય મુઠાં હું આવી ક્યાંરે, ક્યાંરે ખાંડ ખાવા ગળી.—ચાલો.

બુલ.

છોકરો—અરર મા મને શાંત હવે ક્યાં જાઉં,
 લંગડો—આ ભગવાન તું મને કેતી ક્યાંય સંતાડી,
 રાક્ષસ—દોડી જશો તમે સૌ ક્યાંય બધાને ખાંડી,
 લંગડો—આ રાક્ષસદાકા કે'તો નહીં મને ખાંડી,
 રાક્ષસ—નહીં ખાંડી તો જાઉં શું ગળી.—ચાલો ચાલો.

રામ વાગમાં પ્રવેશ કરતાં.

શાદુલ્લવીહીત.

જો ખીલ્યા બટભાગરા વિવધ, આ ગુલામને કેતકી;
કાક્ષો અંજીર શેતુરે રસ ભર્યા. અક્ષોડ પસ્તાવળી;
વૃક્ષો આમૃતણાં ફળો થકી દીસે, જુમી શું ભેટ્યા વળી;
દીસે રમ્ય વસંત ઋતુથકી આ, ઉદ્યાન શોભાવળી.

રામચંદ્રજી વાગમાં મંદીર પાસે જઈને પ્રાર્થના કરે છે.

ગીતી.

કેશરી વાહન શોભે, આપે અશી કર વિશે અતી મારી;
અપર ગ્રહી કર ખીજે, દુખ હરતી સેવકના અધહારી.
તેથી અચળ શીશ નામી, વંદુ ગવરી અતી હું પ્રીતેથી;
શુભકરણી, દુખહરણી, ઇચ્છા પૂરણ કર મુજ હિતેથી.

જાનકી વાગમાં પ્રવેશ કરતાં ગાય છે.

હોરી.

ખીલ્યો વસંત બહાર,

સખી તું જો આ મનોહર બાગ ફરીને.—ખીલ્યો.

આંખિરે માંજર ઝુલી રહ્યો છે—વેલો ખીલી છે અપાર.—સખી તું

બાહ્ય ગુહ સંમિલી ખીલી છે ભરમર કરે છે ગુંગર.—સખી તું

સીતા માતાની પ્રાર્થના કરે છે.

શાદુલ્લવીહીત.

હે અંખે શુભ કારણી જગતની, પીડા બંધી રાખણી;
મારે બુજ મહી અયુક્ત ધરીણી, શાદુલ આરોધણી;

ભક્તોને ભવતારીણી અસુરને, ખડ્ગેથી સંહારણી;
વંદુ હું પ્રીતથી સરોજ નયણી, કલ્યાણની દાયણી.

વસંતતિલકા.

છે અંગ નાજુક ગુણે બહુ ક્રોધ ધારી,
વંદુ હું દેવી મનની પુર આશ મારી;
દે સ્વામી કામ મમ સુંદર મુ મુખીને,
આનંદુ જોડુ રતી કામનું નીરખીને.

રામચંદ્રજીએ વાગમાં જ્ઞાઢનીઓથે ગાયેલું ગાયન.

નારાય ઇંદ.

ચાલ હંમની સમાન જોઈ હંમ લાજતો,
કેયરી કટીજ જોઈને ફરે છે ગાજતો.
ભમર વાંકડી કમાન મમ રૂડી શાભતી,
ચંદ્રમુખી જોઈ વાદળી આકાશ ચોભતી.
નયણુ દેખીને કુરંગ વનમાં ફરે નકી,
આપ કામદેવ કેરું હારી ગયું તેયકી.

રામચંદ્રજી વાગમાં સીતાની સામું જોઈને ગાય છે.

ગીતી.

કુમુમ સમાન મનોહર, રકત ધવલ ગાલ છે અધર લાલ;
ચક્ષુ ચળકે તારા, શોભીત ભમર ખરે શશી કપાલ.
મુખડું તજે ન કાંતિ, કાળે બાળે વિરાયણું તોયે;
સનિનીજ તેજ ન છોડે, આભયકી જો છવાયલો હાય.

રામચંદ્રજી સીતાને જોડને ગાય છે.

કુસુમવત તારી સુંદર છપ્પી જોતાં ચીતવૃત્તિ હરી મારી;
ખારી મૃગતયણી.—કુસુમવત તારી.

નાગ પ્રમાણે પેણી ચળકે છે;

રક્ત ધવળ ગાલ અધર દીસે છે.—કુસુમવત તારી.

**સીતાજી બાગમાં ફુલ વીણે છે, રામચંદ્રજી
તેની સામે જોડને ગાય છે.**

માલિની છંદ.

એનો પ્રસુત ભરથી કર એ નમે છે,

પોતાં સમાન મૃદુ પુષ્પ લધને રમે છે;

એ રંગ લાલ અમથી વધતો ગમે છે,

તેને સરોજ સમજી ભમરા ભમે છે.

કુસુમ કળી વીણતી અંગુળી શીખીરાજે,

મૃદુલ કળી તથાપી સ્પર્શ થાતાંજ લાજે;

કમળ સમ રૂપાળો હસ્ત આરકત શોભે,

કીશલય સમજીને પુષ્પની પેલ થોભે.

સીતાજી બાગમાં ફુલ વીણીને જવા માંડે છે રામ ગાય છે.

માલિની છંદ.

શીથીલ પગ પડે છે આંમના તેમનાં જ,

તીજ સુખી કર ખેંચે તેયકી જાય લાજે;

ફરી ફરી મુખ થોડું ફેરવીને નીહાળે,
મુજબત મૃગને એ ખંચીને ખાણ મારે.

સીતાજી પુષ્પની છાવડી નાખી દેછે તે વખતે ગાય છે.

ભેરવીની ગજલ.

મીઠી આંખ લડી મારીને કાળજ કોરીયુંરે,
કાળજ કોરીયુંરે, ચીતકુ ચોરીયુંરે—મીઠી.
માધુરી મુરત મુરત રસીલી,
જીવ હરીને રાખ્યું આલી ખોળીયુંરે—મીઠી.
ચંદ્ર મુચુટ શીર—ચળકી રહ્યા છે,
હસ્તે મુંદર ખાળુખંધની જોડીયુંરે—મીઠી.
ધંધ ન આશા મારી પુરે તો,
શી રીતે રેહ્યે આ આલી ખોળયુંરે—મીઠી.

મંદપની શોભામાં કઢાવંતનીંણ ગાયેલું ગાયન.

રાગ કેરબો.

જીવો જીવોરે સ્વયંવર મંડપ જનકીનો,
મંડપ જનકીનો, મંડપ જનકીનો—જીવો,
તરેહ તરેહના ચિત્રો કાઢી રંગી મુંદર ભીત,
મીણાકારી કામ કર્યો છે રચના એ અદ્વિત—જીવો.
દેશ દેશના રાજ બેદા કરી ઉત્તમ શલુગાર,
આતુરતાથી વાટ જીવે છે આંપ નમાવા સાર—જીવો.

સીતાજી હાથોડપર વેસીને મંડપમાં આવે છે
કલાવંતની ગાય છે.

ઢાળ ઝોખાદરાગુનો.

મુકતા રત્ન રહ્યા સીર ખુલી, જાણે પુખ્ત ઘોડે વેલ ઝુલી;
રક્ત રંગસ્યો મુખે ખીરાજે, નીચા હાસ્યથી જોઇ જોઇ લાજે.
ડોલે મદ પુરાણાં માતંગી, લાંબુ અંગ અને કેડ વંકી;
મંદ હાસ્ય કરી પદ ભરતી, પટ પાલવ લઇ સ્તન ધરતી.
પટ છાડીને બાહરે દમકી, જાણે આભ માંહે વીજ અમકી;
અઝઝ નૈશીના નયણનો મટકો, નોહું પ્રેમ એ આણનો અટકો.

સીતાજી રામચંદ્રજીને વરમાળ આરોપે છે
તે વલ્લભે કલાવંતનીયો ગાય છે.

નીજરાભર મારારે—(એ રાહ.)

શામે છે જોડી ઝારીરે, રામમીતાની.—ટેક.

મરજી હતી જેવી, જનકરાજની;

તેવી પુર્ણ કીધી ઇશે જાહુ બલીહારીરે.—રામ-શામે છે.

કીરતિ તારી, વિશ્વમાં ચાલી;

મહાન મોહરા બુપ ગયાં તારી પાસે હારીરે.—રામ-શામે છે.

સર્વ અન્યુ છે, ઇચ્છાથી ઇશ્વરી;

કામ રતી જેવા મળ્યા છે પ્રિયમ પ્યારીરે.—રામ-શામે છે.

રામ વનમાં જવાની રજા માગે છે સીતા ગાય છે.

નહી નહી પીયુજી એમ બોલો નહી,

વીથાગે તમારા જીવું ન અહીં—નહી.

મેહલે રહી સુખ ચેન કરું હું,
આપ સહો દુખ વનરે જઈ—નહી.

ગંગાનદીને કીનારે આવતા રામ સીતાને કહે છે.

સખી મે તૃટ પનીયા કેસે જાઉં—(એ રાગ.)

વહાલી તું તો ચાલી ચાલી ગઈ થાકી—વહાલી.

કુસુમ મમાન મૃદુલ આ કાયા,

રવીના કીરણ સહી જાય કરમાતી—વહાલી.

તેથી ખારી ના કહી ત્યાં પુજાને,

પણ તું ન માની દુખ સહેલા માય આવી—વહાલી.

ગંગાકિનારે બેસી સીતાએ ગાયેલું.

મંદ વાયુની લેહરો આવે, આવી દુખ બુલાવે—મંદ.

જંગલ ફરતાં થાંક ચડ્યો તે, બુલચી સુખ હવળવે—મંદ.

નીરમળ નીર ભર્યું સરીતાનું, તેમાં તુરંગ ચલાવે—મંદ.

મેહલનીમાં સુખ મળતું પીયુષ, તેથી અધીક દરશાવે—મંદ.

ગંગાનદીમાં હોડીવાળા ગાતા આવે છે.

જીવને સ્વાસ તાણી સગાઈ.—(એ રાગ.)

હરીનાં પાંચકડાં ગાયેરે હરીને તાંટીયે વળગ્યા જાયે;

રાતું રાતું રતાજું ને ખીજું રાતું ચોર,

ત્રીજું રાતું ચોરીયું ને ચોયું વગડાનું ખોર—હરીનાં.

ધોજું ધોજું કપ્પતર ને ખીજું ધોજું ર,

ત્રીજું ધોજું આભણ ને ચોયું ધોજું શું?—હરીનાં

ભરત દશરથનાં શબ પાસે ભાવીને.

લલીત છંદ.

અરર પ્રેમથી પાળીયો મને, દિન રીશુ પીતા ગુણ શા ગણે;
 મમય આપ્યરે ધૈર્ય ના રહે, હૃદય દુખનો ભાર ના મહે.
 ફિકર મારી તો રાખિને ઘણી, સુખ કર્યા પિતા દુખને હણી;
 અવગુણી શિશુ ગુણના લહે, હૃદય દુખનો ભાર ના મહે.
 પ્રિતથી પાળતાં દુખ કાપતાં, જરિ દુખી થયે દુખ માનતા;
 દુખ વિયોગનું જન્ય ના કહે, હૃદય દુખનો ભાર ના મહે;
 તજિ જવું મને યોગ્ય ના પીતા, ફિકર માહરી છોડિ શું પીતા;
 ચિરજ દિલમાં ના જરી રહે, હૃદય દુખનો ભાર ના મહે.
 અવનિમાં હવે જીવી શું કરું, તમ વિયોગથી પ્રાણ ના ધરું;
 ગુજ શિશુ પિતા મર્ણને અહે, હૃદય દુખનો ભાર ના મહે

સર્તા દશરથનું મરણ સાંભળીને વિલાપ કરે છે.

ગરખી—ઓધવજી સંધેરો કેજે રામને—એ રામ.

કુષ્ટ વિધાતા દુખની દાતા તું થઈ,
 વેરણની પેડે શું લાગી હામ જો;
 પુરવ જનમના પાપનો બદલો આપવા,
 આઈ પીછને કરવા લાગી ઉપાય જો.—૨૬.
 કયા જનમના પાપ કૃષ્ણ આ વારમાં,
 કે શું આવ્યો પૃથ્વી કેરો અંત જો;
 વન વગડમાં ચિરજ લેશ ધરાય ના,
 મુઝાય જીવને આવ્યો અંગે કંપ જો.

સમરાજી વનમાં છોડી શું તમે ગયા,
 દયા અમારી શું રાખી નહી લગાર જો;
 કોણ ધીરજ હવે ધરાવસે છાતી મહી,
 દુખ દરીયામાં તણાયાં આ વાર જો.
 હું હીણ ભાગ્યી સેવા લેશ કરી નહી,
 હતા મનમાં તો આશાના અંબાર જો;
 સમરાજી દગો દેવો તમને ઘટે નહી,
 તનમાં મુકીયો ધગધગતો અંગારજો.
 કૌશલ્યા માતાની શી ગતી તો થશે,
 વિચારે દુખ અખીમાં ધી હોમાયજો;
 ધરતી આ મધળીરે ખાવા ધાય છે,
 કાળજ કેરું કષ્ટ નહી ઉચારાય જો.—૬૪.

મુંપડીમાંથી નીકળીને રામ ईશ્વરની સ્તુતી કરે છે.

રાગ ખીભાસ.

વંદુ દીન પતી ઉદીત ઉદાર, ઉદીત ઉદાર પતી ઉદીત ઉદાર.—૫ંદુ.
 ભીમીર વિભોચન વિશ્વ વિરોચન, જન લોચન આધાર—૫ંદુ
 પાછળથી નીજવૈરી વંધીઓ, કાળો જે અંધકાર—૫ંદુ.
 નિજ પત્ની પદ્મણીને આપ્યું, તેણે દુખ અપાર —૫ંદુ.
 તે દેખી રવિ રકત થયા છે, અતિશય ક્રોધ વિકાર—૫ંદુ.
 પ્રિયા પરાભવ દેખી કુળ ગુર, કેમ ન થાય વિકાર—૫ંદુ.

મુવર્ણમૃગ લાવવા સીતા રામને કહે છે.

દોડો દોડો સ્વામી મૃગ લાવી દો,
 મારીને એ મૃગ સોનેરી ઇચ્છા પુરે મારી—દોડો.

તેના ચર્મની ખારા રૂઠી કાંચળી મારે કરવી,
વનકેરી નીશાની ધેરે લઇ જવા સંધરવી—દોડો,
સીતાનું હરણ થવાથી રામ નદીને પુછે છે.

દીંડી.

દે મરીતા વધાઇ મુને સારી, નીર આવી જો હોય પિવા ખાગી;
કમળ નેલો અંધર જેના રાતા, પુણ્ય બાસે પડપટી મોઢી જતા.

માલિની.

(પર્વતને) પરવત વદ વેલો જનકી ક્યાં છે મારી,
ન કહિય તો બાણે મૃતિકા યાશે તારી;
રીશ કરી તું પરે હું વ્યામ માર્ગે ચડાવી,
મુજ કર બળ જોશે તાહરે શોક લાવી.

સિતા ત્રિયોગમાં રામ ગાય છે.

હે પ્રિયે તું જવાબ દે હાંસી ન એવી કીજીએ—ટેક.
શોક અગ્નિ પેટી હૃદયમાં ઋટ શાન્તિ તેની કીજીએ—હે પ્રિયે.
મુખચંદ્ર તુજ જોવા યકી મમ મન ચકોર સુખી થતું,
તેની ઉપર નીર્દય થઈ અધવચ તજી નવ દીજીએ—હે પ્રિયે.
હતી આશા તુજમાં મારી તોપણ ગઈ તું કેમ ખારી,
કરી જપ્પમ હૃદય કારી પછી ન છોડી દીજીએ—હે પ્રિયે.

રામ જંગલમાં ગાય છે.

રાગ મલહાર.

ખારી મારી ગઈ તું ક્યારે, પ્રાણુ દેહ તજી કેમ ગ્યારે.—ખારી.
નયણ વીથે નીરધાર વહે છે, બળતે હૃદયે ફરે હું ગ્યારે.—ખારી.

ગજલ.

પ્રિયા મુજ પ્રાણ પારીરે, ગઘ તું કયાંય છોડીને;
જીવનનું વૃક્ષ જે મારું, ગધું તે કોણ તોડીને.—પ્રિયા.
અરે તું તેજ આંખોનું, બુજનું બળ તું મારું;
તોડીને પ્રેમની દોરી, ગઘ તું કયાંય ઉડીને.—પ્રિયા.
અળકતું રત્ન પત્નીમાં, બુધણ તું છે મતી કેરું;
અરે આરામ મુજ મનના, ગઘ તું કયાંય છોડીને.—પ્રિયા.
દયા કરી તું પ્રભુ આ વાર, મેળવ એ મુજ તણા આધાર;
હૈયાનો હાર એ મારો, ગધું તે કોણ તોડીને.—પ્રિયા.
જાયુ નામીને તુજને શીશ, પ્રીયાં છે કયાં તું કે જીવંતીશ;
ન કર બાળક ઉપર શીઝ, કહું છું હસ્ત જોડીને.—પ્રિયા.

સીતાજી અશોકવનમાં રામ વિયોગમાં ગાય છે.

દીલ છીન લે ગયા—(એરાહ.)

સ્તવન કરું છું ઇશ હું નીજ હસ્ત જોડીને,
સ્તવને ન દેખાય રામ ઇચ્છે નયણ મળવાને—સ્તવન.
(માખી.) હવ બાગ્ય અતી માહરાં, જગકર્તા તું કાપ;
શકતી મહન કરવા નથી, અસુર દુખનો તાપ;
અસુર દુખનો તાપ પ્રભુ તું કાપ દોડીને.—સ્તવન.
નયણ વેરી મારાં થયાં મૃગ મેળવવા આશ;
છુટી પડાવી પીયુ થકી મોટે કરું તુજ નાશ;
મોટે કરું તુજ નાશ હું નીજ હસ્તે ફોડીને.—સ્તવન

ચીત તાણાવું ચાલીયું ચિંતા માગર માંહે,
 મેધ પડે દુખડાતણે રસ્તો ન દીસે કયાંય;
 રસ્તો ન દીસે કયાંય મેળવ રામ હોડીને.—સ્તવન.
 ઓ વીધુ પેલે તે કરી અતિશય મુજથી પ્રીત,
 પાછળથી વીમરી જવું નહિ તુજને ઉચ્ચિત;
 નહિ તુજને ઉચ્ચિત રે'વું વચન તોડીને.—સ્તવન.

સીતા ર્શ્વર પ્રાર્થના કરે છે.

લાવાગી.

છે અખિલ 'મત્તાંડે એક પ્રભુ તું માયો,
 ભીન ભીન ધરી રૂપ મેલ રચ્યો ખાસો
 વસે દેહમાં તુંજ વેદમાં તું છે,
 વચન પાણીમાં તુંજ વૃક્ષમાં તું છે;
 નહી તુજવીણુ ખાલી હામ નામ તુંજ સાચું,
 પુર આશ મારી તું નાય એવું હું જાયું;
 પ્રભુ નાય વિયોગે ધાત કરું હું હાયે,
 દેજે બયોભવ એજ પતિ મુજ માથે.

સીતા શાશોકવનમાંથી જાતી વચ્ચે.

શાર્દુલવિકીરિત.

કો જાણે હું અભાગણી અધ હશે, શ્યાં શ્યાં કર્યાં તે ભવે;
 દહાડો રાત ખળી અરે જુલમ આ, કયાં સુધી સહેવો હવે;
 તેમાં એ દશકંઠ દુષ્ટ કુવચને, મુજને કહે જો અહીં;
 હાંમેલા તનને વીણે વીષમરો, લાગે છે મુજને સહી.

લક્ષ્મણની મુર્છા વેળા રામે ગાયલું ગાયન.

વનચર વીરા વંદામણી.—(એ રાહ.)

લક્ષ્ણવંતારે લાડકા મુજ બ્રાત પાનન,
ઉત્તર કેમ દેતો નથી શું વીચારે છે મન.—લક્ષ્ણ.
ઉઘાચળે રવી આયમે શેષ છોડે ભુભાર,
તોએ ન મુજને પરહરે મારા પ્રિય લગાર.—લક્ષ્ણ.
જેવુંરે જળ ગંગાતણું તેવું નિરમળ મન,
આપે મમે કેમ મુખથી નથી વદતો વચન.—લક્ષ્ણ.
વચન સુણી તુજ ભાઈનું પ્રીતે નેત્ર ઉઘાડ,
નહીં તો મરીશ તુજ આગળે મમ જીવનહાર.—લક્ષ્ણ.

લલીત છંદ.

વદન તુજતણું મંદ તો થયું, શરીર આતતું શાંત થઈ ગયું;
નયણુ ઓહું હું બંધ થાય તે, અરર તન તજી જીવ જાય છે.
શું મુખ લઈ હવે જાગું હું ધરે, અહિં તજી પરા ભાઈને અરે;
જનની એ તણી પુછસે તીઆં, જીવન માહરું ઓયું તે કીયા.
ઉત્તર શો પછી આપવો તહીં, મરણુ તે થકી મારું તો અહીં.

રામના સૈન્યમાં વૈદ્યે ગાયેલું ગાયન.

રાગ ઈંચેજી (ઓઝ ઓહડ લોગસેન.)

માંભળો કોરતી મારી કહું છું હું મોહોડેથી આજ,
આ નગરીમાં હું છું મહુથી મોટેરો વધદરાજ.—૧૬
બુટી મારી મહુથી મારી ખાવામાં કહેવાય,
આનારો જન જલદી જલદી જમપુરીમાં જાય—માંભળો.

તાવની ઉપર દહા ધતુરેા આંખો હોં દાંબ,
 કપ્પળઆતે અશાણુ ગોળો એવાં મારા કામ.—માંબજો.
 પેટ છુટેથી જમાલગોટો આપુ હું બહુવાર,
 કે કુપ્પમાંથી છુટી જતા લાગે નહી કંઈવાર.—માંબજો.
 દાંત કુખે તો પ્લાસ્ટર મારું છાતી ઉપર માર,
 પેચોટી પર જુલાબ દહુ હું ભારીથી બે માર.—માંબજો.
 ગુંમડા ઉપર અર્ગ આપવા મરઆનો બે ભાર,
 ગાંડાને હું ભાંગ આપું છું દીવમમાં દમવાર.—માંબજો.
 આમડ મારું મહુથી મારું પ્રિતે જે જન ખાય,
 એક દીવમમાં હુશીઆર થઈને જમપુગીમાં જાય.—માંબજો.

• મંદોદરી રાવણને કહે છે.

કુપ્પ કાં વોરો છો તમે પ્રાણપતી વહાલા,
 જીત્યા નહી જાય એ છે શુર મતવાલા—કુપ્પ.
 સતી એ સીતાને સાથે રે લાઇને,
 રામને શરણે જઈ કરો કાલાવાલા.—કુપ્પ.

હીજીવાર અશોકવનમાં સીતા ગાય છે.

પીલુ. સયાં બીદેશ ગયે.—(એ રાહ.)
 પીયુજ કેમ આવ્યા નહી, ઘસીતી વારેરે.—પીયુ.
 જોઈ જોઈ વાટ જીવું છું, વીચોગ કુપ્પદાહ મહી.—પીયુ.

સીતા અશોકવનમાં રામને મેટતી વચ્ચે.

મોહન રશીયા આયે બગયાંમે. (એ રાગ.)
 ધન્ય ધડી આજ પીયુજ મળ્યાંથી, મક્ષણ આશ મુજ થઈ થઈ.—
 આ પેરે આવી લીધી બચાવી, દુરદશા દુર ગઈ ગઈ.—ધન્ય.

અશોકવનમાં રામ ગાય છે.

લાખ રૂપઈયેકી બુલની હમારી.—(એ રાહ.)

આજ આનંદની વરસી છે એલી.—આજ.

શલૂને શાશન કરી મેળવી છે પ્યારી,

શેના આનંદીત કરે હર્ષ કેલી.—આજે.

માલિની છંદ.

હવે ન રાખો મન શલૂ રાંકા, પાળો સુએ ધર્મ ધરી સ્વલંકા;
મહાયતા જેવી કરી હમારી, તેરી વયો કીરતી મદાય તારી.

સમાક્ષીએ બીતી.

ગૌમ્રાહ્મણ પર પ્રિતી, રાખી સ્વરાજ્ય કરે સુરીતિથી;

બય રાખી ભરતાનો, મધળી કરણી કરે સુનીતિથી.

કરશે જન જે જેવું, મળશે કૂળ તેહને તરત તેવું;

નાશ થયો રાવણનો, રાજ ગયું એ અધર્મનું કેવું.

